Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 26 stycznia 2017 r.*

Odwołanie — Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Belgijski, niemiecki, francuski, włoski, niderlandzki i austriacki rynek instalacji sanitarnych do łazienek — Koordynacja cen sprzedaży i wymiana szczególnie chronionych informacji handlowych — Obowiązek uzasadnienia

W sprawie C-613/13 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 26 listopada 2013 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez F. Castilla de la Torrego oraz F. Ronkes'a Agerbeeka oraz przez J. Norris-Usher, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną są:

Keramag Keramische Werke GmbH, dawniej Keramag Keramische Werke AG, z siedzibą w Ratingen (Niemcy),

Koralle Sanitärprodukte GmbH, z siedzibą w Vlotho (Niemcy),

Koninklijke Sphinx BV, z siedzibą w Maastricht (Niderlandy),

Allia SAS, z siedzibą w Avon (Francja),

Produits Céramiques de Touraine SA, z siedzibą w Selles-sur-Cher (Francja),

Pozzi Ginori SpA, z siedzibą w Mediolanie (Włochy),

Sanitec Europe Oy, z siedzibą w Helsinkach (Finlandia),

reprezentowane przez J. Killicka, barrister, P. Lindfelta, advokat, oraz K. Struckmanna, Rechtsanwalt,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (sprawozdawca) i F. Biltgen, sędziowie,

* Język postępowania: angielski.

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 września 2015 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 listopada 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 W odwołaniu Komisja Europejska wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 września 2013 r., Keramag Keramische Werke i in./Komisja (T-379/10 i T-381/10, niepublikowanego, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2013:457), gdyż w wyroku tym Sąd stwierdził częściową nieważność decyzji Komisji C(2010) 4185 wersja ostateczna z dnia 23 czerwca 2010 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39092 – Instalacje sanitarne do łazienek) (zwanej dalej „sporną decyzją").

2 W odwołaniu wzajemnym Keramag Keramische Werke GmbH, dawniej Keramag Keramische Werke AG, Koralle Sanitärprodukte GmbH, Koninklijke Sphinx BV, Allia SAS, Produits Céramiques de Touraine SA, Pozzi Ginori SpA i Sanitec Europe Oy (zwane dalej łącznie „skarżącymi w pierwszej instancji") wnoszą o uchylenie zaskarżonego wyroku, gdyż w wyroku tym Sąd oddalił ich skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji dotyczącej ich uczestnictwa w naruszeniu reguł konkurencji na włoskim rynku wyrobów sanitarnych do łazienek.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

3 Okoliczności powstania sporu zostały przedstawione w pkt 1–26 zaskarżonego wyroku i można je streścić w następujący sposób.

4 W spornej decyzji Komisja stwierdziła istnienie naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek. Do tego naruszenia, w którym uczestniczyło 17 przedsiębiorstw, doszło w różnych okresach pomiędzy dniem 16 października 1992 r. a dniem 9 listopada 2004 r. Miało ono postać szeregu antykonkurencyjnych porozumień lub uzgodnionych praktyk na terytorium Belgii, Niemiec, Francji, Włoch, Niderlandów i Austrii.

5 W dniu 15 lipca 2004 r. Masco Corp. i jej spółki zależne, między innymi Hansgrohe AG, będąca producentem armatury sanitarnej, i Hüppe GmbH, będąca producentem kabin prysznicowych, powiadomiły Komisję o istnieniu kartelu w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek i wniosły o zastosowanie wobec nich zwolnienia z grzywien na podstawie wydanego przez tę instytucję obwieszczenia w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3) lub, tytułem ewentualnym, o obniżenie kwoty grzywien, jakie mogłyby zostać na nie nałożone. W dniu 2 marca 2005 r. Komisja wydała na korzyść spółki Masco Corp. warunkową decyzję o zwolnieniu z grzywny.

6 W dniach 9 i 10 listopada 2004 r. Komisja przeprowadziła niezapowiedziane kontrole w lokalach szeregu przedsiębiorstw i krajowych organizacji zawodowych prowadzących działalność w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek. Po tym jak między dniem 15 listopada 2005 r. a dniem 16 maja 2006 r. Komisja wystosowała do wspomnianych przedsiębiorstw i organizacji, w tym do niektórych skarżących w sprawie T-379/10, żądania udzielenia informacji, w dniu 26 marca 2007 r. wydała ona

pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które zostało także doręczone wspomnianym skarżącym. W okresie od 15 listopada 2004 r. do 20 stycznia 2006 r. pewna liczba przedsiębiorstw, do których nie zaliczały się skarżące w pierwszej instancji, wystąpiła o zastosowanie wobec nich zwolnienia z grzywien lub o obniżenie ich kwoty.

7 W dniach od 12 do 14 listopada 2007 r. odbyło się przesłuchanie, w którym uczestniczyła skarżąca w sprawie T-381/10, w dniu 9 lipca 2009 r. Komisja wysłała do wielu spółek, w tym do niektórych ze skarżących w sprawie T-379/10 i skarżącej w sprawie T-381/10, pismo zawierające opis stanu faktycznego, w którym Komisja zwróciła ich uwagę na niektóre dowody, na których zamierzała się ona oprzeć w ramach wydawania decyzji końcowej, w okresie między 19 czerwca 2009 r. i 8 marca 2010 r. wystosowała ona do wielu spółek, w tym do niektórych ze skarżących w sprawie T-379/10 i skarżącej w sprawie T-381/10, żądania udzielenia dodatkowych informacji, a w dniu 23 czerwca 2010 r. Komisja wydała sporną decyzję.

8 W spornej decyzji Komisja uznała, że stwierdzone naruszenie polegało, po pierwsze i przede wszystkim, na koordynowaniu przez wytwórców instalacji sanitarnych do łazienek corocznych podwyżek cen oraz innych elementów taryfowych, do którego to koordynowania dochodziło podczas spotkań odbywających się regularnie w ramach krajowych organizacji zawodowych, po drugie, na ustalaniu i koordynowaniu cen przy okazji zaistnienia szczególnych okoliczności takich jak wzrost cen surowców, wprowadzenie euro czy opłat drogowych, i po trzecie, na ujawnianiu i wymianie mających szczególne znaczenie informacji handlowych. Praktyki te odpowiadały powtarzającemu się modelowi, który okazał się być taki sam w sześciu państwach członkowskich objętych dochodzeniem Komisji. Ustalanie cen w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek odbywało się w cyklu rocznym a mówiąc dokładniej, producenci ustalali cenniki, które zazwyczaj obowiązywały przez rok i stanowiły podstawę stosunków handlowych z hurtownikami.

9 Komisja stwierdziła także, że opisane powyżej praktyki stanowiły część całościowego planu mającego na celu ograniczenie konkurencji wśród adresatów spornej decyzji i miały cechy jednolitego i ciągłego naruszenia, którego zakres stosowania obejmował trzy podgrupy produktów, czyli armaturę sanitarną, kabiny prysznicowe wraz z ich wyposażeniem, a także wyroby ceramiczne (zwane dalej „trzema podgrupami produktów”), i które rozciągało się na terytorium Belgii, Niemiec, Francji, Włoch, Niderlandów i Austrii. W odniesieniu do organizacji kartelu Komisja wskazała na istnienie krajowych organizacji zawodowych zrzeszających członków, których działalność dotyczyła wszystkich trzech podgrup produktów, nazwanych przez nią „organizacjami koordynującymi”, krajowych organizacji zawodowych zrzeszających członków, których działalność dotyczyła co najmniej dwóch z trzech podgrup produktów, nazwanych przez nią „organizacjami wieloproduktowymi”, a także wyspecjalizowanych organizacji zrzeszających członków, których działalność była związana z jedną z tych samych podgrup produktów. Wreszcie stwierdziła ona występowanie centralnej grupy przedsiębiorstw uczestniczących w kartelu w różnych państwach członkowskich i w ramach podmiotów koordynujących i organizacji wieloproduktowych.

10 Skarżące w sprawie T-379/10, a mówiąc dokładniej, Keramag Keramische Werke, Koninklijke Sphinx, Allia, Produits Céramiques de Touraine i Pozzi Ginori, wytwarzały wyroby ceramiczne, zaś Koralle Sanitärprodukte produkowała kabiny prysznicowe. W czasie zaistnienia zarzucanych okoliczności faktycznych wszystkie skarżące w sprawie T-379/10 były spółkami zależnymi Sanitec Europe, będącej skarżącą w sprawie T-381/10, która jest również adresatem spornej decyzji. W decyzji tej Komisja łącznie określiła nazwą „Sanitec”: Sanitec Europe, Allię i jej spółki zależne, Keramag Keramische Werke i jej spółki zależne, Koninklijke Sphinx i Pozzi Ginori. Przez cały okres ich uczestnictwa w zarzucanym im naruszeniu spółki zależne Sanitec Europe były członkami następujących krajowych organizacji zawodowych producentów instalacji sanitarnych do łazienek: Vitreous China-group w Belgii, IndustrieForum Sanitär, dawniej Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie (zwanej dalej „IFS”), Arbeitskreis Baden und Duschen i Fachverband Sanitärkeramische Industrie w Niemczech,

Association française des industries de céramique sanitaire (zwanej dalej „AFICS") we Francji, organizacji Michelangelo we Włoszech, Sanitair Fabrikanten Platform i Stichting Verwarming en Sanitair w Niderlandach oraz Arbeitskreis Sanitärindustrie w Austrii.

11 W odniesieniu do udziału skarżących w pierwszej instancji w stwierdzonym naruszeniu Komisja uznała, że Sanitec Europe, jako że uczestniczyła ona za pośrednictwem swoich spółek zależnych w okresie zarzucanego im naruszenia w spotkaniach kartelowych IndustrieForum Sanitär, Arbeitskreis Sanitärindustrie, Sanitair Fabrikanten Platform i Stichting Verwarming en Sanitair, jak również w spotkaniach organizacji Michelangelo, to jest podmiotów i organizacji, których inni członkowie byli aktywni w wielu państwach członkowskich, których dotyczy sporna decyzja, skarżące w pierwszej instancji wchodziły w skład centralnej grupy przedsiębiorstw i były świadome, bądź rozsądnie rzecz biorąc, powinny były być świadome okoliczności, że stwierdzone naruszenie, po pierwsze, dotyczyło co najmniej trzech podgrup produktów i po drugie, miało rozległy zakres geograficzny, ponieważ obejmowało terytorium sześciu państw członkowskich.

12 W celu obliczenia grzywny nałożonej na każde przedsiębiorstwo Komisja oparła się na wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205). Instytucja ta ustaliła kwotę podstawową grzywny, wyjaśniając, że w przypadku każdego przedsiębiorstwa ustaliła tę kwotę w oparciu o wartość sprzedaży w danym państwie członkowskim pomnożoną przez liczbę lat udziału w naruszeniu stwierdzonym w każdym państwie członkowskim i dla odnośnej podgrupy produktów, tak że uwzględniono okoliczność, iż niektóre przedsiębiorstwa prowadziły działalność tylko w niektórych państwach członkowskich bądź tylko w jednej z trzech podgrup produktów.

13 Jeśli chodzi o wagę naruszenia, Komisja ustaliła mnożnik wynoszący 15%, uwzględniając cztery kryteria oceny wspomnianego naruszenia, a mianowicie charakter zarzucanych działań, łączne udziały w rynku, zasięg geograficzny naruszenia i wprowadzenie w życie tego naruszenia. Ponadto z tytułu czasu trwania naruszenia ustaliła ona mnożnik, jaki należało zastosować, w wysokości 4,33 dla Keramag Keramische Werke i dla Niemiec, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu cztery lata i cztery miesiące, w wysokości 10 dla Keramag Keramische Werke i dla Austrii, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu dziesięć lat, w wysokości 3 dla Keramag Keramische Werke i dla Belgii, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu trzy lata, w wysokości 8,75 dla Koralle Sanitärprodukte, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu osiem lat i dziesięć miesięcy, w wysokości 3 dla Koninklijke Sphinx i dla Belgii, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu trzy lata, w wysokości 0,66 dla Allii i dla Francji, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu osiem miesięcy, w wysokości 0,66 dla Produits Céramiques de Touraine i dla Francji, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu osiem miesięcy, oraz w wysokości 5,33 dla Pozzi Ginori, co odpowiadało udziałowi w naruszeniu wynoszącemu pięć lat i cztery miesiące. Wreszcie w celu zniechęcenia danych przedsiębiorstw do udziału w praktykach kartelowych będących przedmiotem spornej decyzji, Komisja zdecydowała o podwyższeniu kwoty podstawowej grzywny poprzez zastosowanie kwoty dodatkowej w wysokości 15%.

14 Po ustaleniu kwoty podstawowej Komisja zbadała istnienie okoliczności obciążających lub łagodzących, które mogłyby uzasadniać dostosowanie kwoty podstawowej. Nie uwzględniła ona żadnej okoliczności obciążającej lub łagodzącej w stosunku do skarżących w pierwszej instancji i po zastosowaniu pułapu wynoszącego 10% obrotu kwota grzywny nałożonej na skarżące w pierwszej instancji, w art. 2 spornej decyzji, wynosiła 57 690 000 EUR.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

15 Pismami złożonymi do sekretariatu Sądu w dniu 8 września 2010 r. skarżące w pierwszej instancji wniosły dwie skargi o stwierdzenie nieważności spornej decyzji, podnosząc, w sprawie T-379/10, siedem zarzutów, oraz w sprawie T-381/10, dziewięć zarzutów.

16 W dniu 16 grudnia 2010 r. Sąd zdecydował o połączeniu wspomnianych spraw do celów łącznego rozpoznania w ramach pisemnego etapu postępowania, a następnie w dniu 23 marca 2012 r. do celów ustnego etapu postępowania i do wydania wyroku.

17 W zaskarżonym wyroku Sąd oddalił większość zarzutów skarżących w pierwszej instancji, lecz – jako że siedem zarzutów podniesionych w sprawie T-379/10 było zasadniczo identycznych z pięcioma pierwszymi zarzutami oraz z zarzutami ósmym i dziewiątym podniesionymi w sprawie T-381/10 oraz zważywszy, że Sąd przyjął numerację figurującą w tej drugiej sprawie – uwzględnił części pierwszą i trzecią zarzutu trzeciego podniesionego przez skarżące w pierwszej instancji. Stwierdziwszy, że Komisja błędnie uznała, po pierwsze, iż Allia i Produits Céramiques de Touraine brały udział w spornym naruszeniu, a po drugie, że Pozzi Ginori uczestniczyła w tym naruszeniu w okresie od 10 marca 1996 r. do 14 września 2001 r., mimo że udział tej ostatniej spółki został wykazany w sposób wymagany prawem jedynie w odniesieniu do okresu od 14 maja 1996 r. do 9 marca 2001 r., Sąd stwierdził nieważność odnośnej części art. 1 ust. 1 pkt 6 spornej decyzji.

18 W odniesieniu do obniżenia grzywien Sąd, biorąc pod uwagę częściowe uwzględnienie zarzutu trzeciego podniesionego przez skarżące w pierwszej instancji, stwierdził nieważność art. 2 ust. 7 spornej decyzji, w którym ustalono kwotę grzywny nałożonej na skarżące w pierwszej instancji, w zakresie, w jakim przekracza ona 50 580 701 EUR.

Żądania stron

Odwołanie

19 Komisja wnosi do Trybunału o:

— uchylenie pkt 1 sentencji zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim stwierdzono w nim nieważność art. 1 spornej decyzji w odniesieniu do wydarzeń zaistniałych w ramach AFICS oraz odpowiedzialności za te wydarzenia Allii, Produits Céramiques de Touraine i Sanitec Europe;

— uchylenie w całości pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku;

— w wypadku wydania przez Trybunał ostatecznego wyroku, oddalenie skargi o stwierdzenie nieważności również w zakresie, w jakim dotyczy ona wydarzeń zaistniałych w ramach AFICS oraz przywrócenie grzywien nałożonych na Allię, Produits Céramiques de Touraine i Sanitec Europe;

— obciążenie skarżących w pierwszej instancji kosztami niniejszego postępowania odwoławczego, a w wypadku wydania przez Trybunał ostatecznego wyroku w przedmiocie skargi o stwierdzenie nieważności, obciążenie ich także kosztami postępowania w pierwszej instancji.

20 Skarżące w pierwszej instancji wnoszą do Trybunału o:

— odrzucenie odwołania jako niedopuszczalnego lub oddalenie go jako bezzasadnego oraz

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

Odwołanie wzajemne

21 Skarżące w pierwszej instancji wnoszą do Trybunału o:

— uchylenie pkt 1 i 3 sentencji zaskarżonego wyroku, gdyż w wyroku tym Sąd oddalił część drugą zarzutu piątego podniesionego w pierwszej instancji, dotyczącego okoliczności, że pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. nie przedstawia prawidłowo zarzutów postawionych Pozzi Ginori i Sanitec Europe w odniesieniu do Włoch;

— stwierdzenie nieważności art. 1 ust. 1 pkt 6 spornej decyzji w zakresie, w jakim w postanowieniu tym Komisja uznała, że Sanitec Europe i Pozzi Ginori uczestniczyły w naruszeniu na rynku włoskim lub ewentualnie, stwierdzenie nieważności tego artykułu w zakresie, w jakim Komisja uznała w nim, że Sanitec Europe i Pozzi Ginori uczestniczyły w takim naruszeniu w innym okresie niż okres od 12 maja 2000 r. do 9 marca 2001 r.;

— stwierdzenie nieważności art. 2 ust. 7 lit. a) i f) spornej decyzji lub, ewentualnie, obniżenie kwoty grzywien nałożonych na podstawie tego postanowienia na samą Sanitec Europe lub solidarnie z Pozzi Ginori;

— tytułem żądania ewentualnego – przekazanie sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania zgodnie z wyrokiem Trybunału; oraz

— obciążenie Komisji jej własnymi kosztami oraz ich kosztami poniesionymi przed Trybunałem, jak również nakazanie jej zapłaty na ich rzecz odpowiedniej części kosztów poniesionych przez nie przed Sądem.

22 Komisja wnosi do Trybunału o:

— odrzucenie odwołania wzajemnego jako niedopuszczalnego lub oddalenie go jako bezzasadnego;

— obciążenie skarżących w pierwszej instancji kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania głównego

W przedmiocie zarzutu pierwszego

23 W zarzucie pierwszym, który składa się z pięciu części odnoszących się do pkt 112–121 zaskarżonego wyroku, Komisja podnosi, że Sąd naruszył ciążący na nim obowiązek uzasadnienia oraz dopuścił się wielokrotnie naruszenia prawa przy badaniu dowodów dotyczących spornego naruszenia.

W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

24 W części pierwszej zarzutu pierwszego Komisja utrzymuje, że Sąd naruszył prawo, uznając, że potwierdzenie dowodu, w niniejszym przypadku oświadczenia złożonego przez spółkę American Standard Inc. (zwanej dalej „Ideal Standard”) w ramach wniosku o złagodzenie sankcji, wymaga dowodu potwierdzającego koordynację cen podczas spotkania AFICS w dniu 25 lutego 2004 r. Otóż zdaniem tej instytucji potwierdzenie ma na celu zweryfikowanie wiarygodności dowodu. Wymagając,

by dowód został koniecznie potwierdzony drugim dokumentem, i nie weryfikując, czy dany dowód może być sam w sobie wiarygodny, Sąd zinterpretował wymóg potwierdzenia w zbyt restrykcyjny sposób i naruszył zasadę swobody przedstawiania dowodów.

25 Skarżące w pierwszej instancji twierdzą, że część pierwsza zarzutu pierwszego jest niedopuszczalna, gdyż po pierwsze, Komisja prosi Trybunał o dokonanie kontroli w odniesieniu do stwierdzeń Sądu dotyczących potwierdzenia i wiarygodności wniosku Ideal Standard o złagodzenie sankcji oraz, po drugie, z tego względu, że przed Sądem nie zostały podniesione argumenty dotyczące wiarygodności oświadczenia złożonego w ramach wniosku o złagodzenie sankcji nawet w braku potwierdzenia za pomocą drugiego dowodu. W każdym wypadku utrzymują one, że z orzecznictwa nie wynika, iż oświadczenie złożone w ramach wniosku o złagodzenie sankcji może być na tyle wiarygodne, że żaden z jego elementów nie musi zostać potwierdzony.

– Ocena Trybunału

26 Należy przypomnieć, że dokonana przez Sąd ocena mocy dowodowej materiałów zawartych w aktach sprawy nie może, z zastrzeżeniem przypadków naruszenia reguł dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego oraz przeinaczenia tych materiałów, być podważana przed Trybunałem (wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., Siemens/Komisja, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:866, pkt 129 i przytoczone tam orzecznictwo).

27 Natomiast kwestia, czy Sąd przestrzegał reguł dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego w ramach badania dowodów, na które powołała się Komisja w celu poparcia istnienia naruszenia przepisów prawa Unii z zakresu konkurencji, stanowi kwestię prawną, którą można podnieść w ramach postępowania odwoławczego (wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., Siemens/Komisja, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:866, pkt 130 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 Jak przypomniał Sąd w pkt 105 zaskarżonego wyroku, oświadczenie przedsiębiorstwa, któremu zarzuca się udział w kartelu, a którego prawdziwość jest kwestionowana przez szereg innych przedsiębiorstw, którym zarzuca się udział w kartelu, nie może być uważane za stanowiące wystarczający dowód na istnienie naruszenia popełnionego przez te ostatnie, jeżeli nie jest poparte innymi dowodami, przy czym wymagany stopień, w jakim musi być ono potwierdzone, może być niższy ze względu na wiarygodność omawianych oświadczeń (zob. także wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., Siemens/Komisja, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:866, pkt 135).

29 W pkt 117 i 118 zaskarżonego wyroku Sąd zastosował jedynie tę zasadę orzeczniczą, uznając – po tym jak stwierdził, że oświadczenia złożone przez Ideal Standard w ramach jej wniosku o złagodzenie sankcji są kwestionowane – że oświadczenia te nie mogą w związku z tym stanowić same w sobie wystarczającego dowodu antykonkurencyjnego charakteru dyskusji, które miały miejsce podczas spotkania AFICS w dniu 25 lutego 2004 r.

30 Argumenty Komisji dotyczące zbyt restrykcyjnej interpretacji wymogu potwierdzenia dowodów nie są zatem zasadne.

31 Jeśli chodzi o argumenty Komisji mające na celu podważenie wyniku, do którego doszedł Sąd w ramach badania dowodu, czyli wiarygodności i mocy dowodowej, jakie Sąd przypisał oświadczeniom złożonym przez Ideal Standard w ramach jej wniosku o złagodzenie sankcji, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 26 niniejszego wyroku argumenty te są niedopuszczalne na etapie postępowania odwoławczego, gdyż Komisja ani nie powołała się na oczywiste przeinaczenie okoliczności faktycznych lub dowodów, ani nie wykazała takiego przeinaczenia.

32 Część pierwszą zarzutu pierwszego należy zatem odrzucić jako częściowo niedopuszczalną i oddalić jako częściowo bezzasadną.

W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

33 W części drugiej zarzutu pierwszego Komisja utrzymuje, że Sąd, stwierdziwszy błędnie, iż oświadczenie Ideal Standard powinno zostać potwierdzone innym dowodem, niesłusznie powstrzymał się od zbadania mocy dowodowej oświadczenia Roca SARL (zwanej dalej „spółką Roca") towarzyszącego jej wnioskowi o złagodzenie sankcji, odsyłając do fragmentu spornej decyzji, w którym została streszczona odpowiedź tej spółki na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. Tymczasem zdaniem Komisji, z jednej strony, odpowiedź ta nie wchodzi nawet w skład akt sprawy, a z drugiej strony, Sąd doszedł do diametralnie przeciwnego wniosku w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Roca/Komisja (T-412/10, niepublikowanym, EU:T:2013:444), w której owa odpowiedź wchodziła w skład akt sprawy. Ponadto w sprawach równoległych zakończonych wyrokami: z dnia 16 września 2013 r., Villeroy & Boch Austria i in./Komisja (T-373/10, T-374/10, T-382/10 i T-402/10, niepublikowanym, EU:T:2013:455) oraz z dnia 16 września 2013 r., Duravit i in./Komisja (T-364/10, niepublikowanym, EU:T:2013:477), Sąd słusznie uznał, że jedno oświadczenie w ramach współpracy może zostać potwierdzone innym oświadczeniem, i doszedł do wniosku, że oświadczenia spółek Ideal Standard i Roca wzajemnie się potwierdzały, przynajmniej w odniesieniu do produktów niższej klasy.

34 Wobec powyższego w opinii Komisji, po pierwsze, zaskarżony wyrok jest obarczony brakiem w uzasadnieniu, ponieważ Sąd nie zbadał mocy dowodowej oświadczenia spółki Roca złożonego w ramach współpracy, zastępując takie badanie uczynioną w oderwaniu od kontekstu wzmianką na temat odpowiedzi spółki Roca na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., streszczonej w spornej decyzji. Po drugie, Sąd stwierdził nieważność części spornej decyzji, opierając się na dokumencie, który nie znajdował się w aktach sprawy. Po trzecie, interpretacja odpowiedzi spółki Roca stanowi przeinaczenie dowodu, o czym świadczy interpretacja tego dowodu dokonana w trzech sprawach równoległych wspomnianych powyżej. Po czwarte, zawarte w pkt 120 zaskarżonego wyroku twierdzenie Sądu, zgodnie z którym oświadczenie w ramach współpracy nie może potwierdzać innego oświadczenia, jest obarczone naruszeniem prawa.

35 Skarżące w pierwszej instancji odpowiadają, że część druga zarzutu pierwszego jest niedopuszczalna, a w każdym wypadku bezzasadna. Jako że oświadczenia spółki Roca złożone w ramach postępowania o złagodzenie sankcji nie znajdowały się w aktach sprawy Sądu, nie można mu zarzucać, że oparł się wyłącznie na odpowiednich motywach spornej decyzji. Jeżeli chodzi o odpowiedź spółki Roca na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., Sąd nie popełnił błędu, opierając się na odpowiednich fragmentach spornej decyzji przytoczonych przez skarżące w pierwszej instancji. Wreszcie utrzymują one, że nie doszło do przeinaczenia dowodów, ponieważ chodzi tu o różne dowody, będące przedmiotem odmiennych dyskusji i w różniących się od siebie sprawach.

– Ocena Trybunału

36 Tytułem wstępu należy stwierdzić, że w niniejszym przypadku Komisja powołuje się, po pierwsze, na brak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, po drugie, na niemożliwość stwierdzenia przez Sąd nieważności części decyzji w oparciu o dokument, który nie znajdował się w aktach sprawy, po trzecie, na przeinaczenie dowodów i po czwarte, na błąd w zastosowaniu reguł dowodowych. A zatem, wbrew temu, co utrzymują skarżące w pierwszej instancji, Komisja nie ogranicza się do podważenia dokonanej przez Sąd oceny okoliczności faktycznych lub do powtórzenia podniesionych przed nim argumentów. Część druga zarzutu pierwszego jest zatem dopuszczalna.

37 Jeśli chodzi o jej zasadność, przede wszystkim – jak już podkreślono w pkt 26 niniejszego wyroku – jedynie Sąd jest uprawniony do ustalenia i dokonania oceny istotnych okoliczności faktycznych oraz do dokonania oceny dowodów, z zastrzeżeniem przypadku przeinaczenia tych okoliczności faktycznych i dowodów.

38 Co więcej, w myśl utrwalonego orzecznictwa zgodnie z przepisami regulaminu postępowania mającymi zastosowanie do środków dowodowych to do sądu Unii należy decyzja w kwestii konieczności przedstawienia określonego dokumentu, w zależności od okoliczności sporu. Jeśli chodzi o Sąd, z przepisów art. 49 w związku z art. 65 lit. b) jego regulaminu postępowania, w wersji obowiązującej w dniu wydania zaskarżonego wyroku, wynika, że wezwanie do przedstawienia wszelkich materiałów dotyczących sprawy należy do środków dowodowych, które Sąd może zarządzić w każdym stadium postępowania (zob. podobnie wyroki: z dnia 2 października 2003 r., Salzgitter/Komisja, C-182/99 P, EU:C:2003:526, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 2 października 2003 r., Aristrain/Komisja, C-196/99 P, EU:C:2003:529, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 2 października 2003 r., Ensidesa/Komisja, C-198/99 P, EU:C:2003:530, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo, a także z dnia 2 października 2003 r., Corus UK/Komisja, C-199/99 P, EU:C:2003:531, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Wreszcie z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że z zastrzeżeniem obowiązku przestrzegania ogólnych zasad i przepisów proceduralnych dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego oraz z zastrzeżeniem zakazu przeinaczania dowodów Sąd nie jest zobowiązany do uzasadniania w wyraźny sposób swojej oceny co do wartości każdego z przedłożonych mu dowodów, w szczególności gdy uważa, iż dowody te są bez znaczenia lub nieistotne dla rozstrzygnięcia sporu (zob. podobnie wyrok z dnia 15 czerwca 2000 r., Dorsch Consult/Rada i Komisja, C-237/98 P, EU:C:2000:321, pkt 51).

40 W powyższym względzie z pkt 120 zaskarżonego wyroku wynika, że w celu zbadania wartości dowodowej oświadczeń złożonych przez spółkę Roca w ramach jej wniosku o złagodzenie sankcji Sąd oparł się wyłącznie na motywie 586 spornej decyzji, w którym została streszczona odpowiedź spółki Roca na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. Wywnioskował on stąd, że Komisja nie mogła oprzeć się na wspomnianych oświadczeniach, w braku potwierdzających je dowodów, w celu wykazania, iż koordynacja minimalnych cen została wprowadzona na spotkaniu AFICS w dniu 25 lutego 2004 r.

41 Otóż Sąd nie mógł odmówić wszelkiej wartości dowodowej oświadczeniom spółki Roca złożonym w ramach jej wniosku o złagodzenie sankcji, opierając się wyłącznie na wspomnianym motywie 586, w którym został skrótowo opisany inny dowód, nie badając motywu 556 spornej decyzji, który odnosi się do tych oświadczeń, ani samej treści tychże oświadczeń.

42 Postępując w taki sposób, Sąd naruszył obowiązek uzasadnienia oraz przepisy mające zastosowanie do postępowania dowodowego.

43 Ponadto należy stwierdzić, że argument Komisji, zgodnie z którym Sąd naruszył prawo, uznając w pkt 120 zaskarżonego wyroku, że oświadczenie złożone w ramach wniosku o złagodzenie sankcji nie może potwierdzać innego oświadczenia, nie jest pozbawiony podstaw.

44 Koncepcja potwierdzenia oznacza bowiem, że dowód może zostać wzmocniony innym dowodem. Otóż w porządku prawnym Unii nie istnieje przepis stojący na przeszkodzie temu, by dowód potwierdzający był tego samego rodzaju co dowód potwierdzany, to jest by oświadczenie złożone w ramach wniosku o złagodzenie sankcji potwierdzało inne oświadczenie tego rodzaju.

45 Wobec powyższego Sąd, uznając w pkt 120 zaskarżonego wyroku, że Komisja była zobowiązana przedstawić dodatkowe dowody z uwagi na okoliczność, że oświadczenie złożone w ramach wniosku o złagodzenie sankcji nie może potwierdzać innego takiego oświadczenia, dopuścił się naruszenia prawa.

46 Z całości powyższych rozważań wynika – bez konieczności orzekania w przedmiocie pozostałych argumentów podniesionych przez Komisję na poparcie części drugiej zarzutu pierwszego – że owa część tego zarzutu jest zasadna.

W przedmiocie części trzeciej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

47 W części trzeciej zarzutu pierwszego Komisja utrzymuje, że Sąd, z naruszeniem utrwalonego orzecznictwa, zinterpretował wymóg potwierdzenia dowodów w zbyt restrykcyjny sposób w odniesieniu do tabeli dotyczącej spotkania AFICS w dniu 25 lutego 2004 r. Zdaniem tej instytucji Sąd, wymagając w pkt 119 zaskarżonego wyroku, aby owa tabela dowodziła sama w sobie istnienia spornego naruszenia, bez uwzględnienia innych dowodów i dodatkowych wyjaśnień, w szczególności tych zawartych we wniosku o złagodzenie sankcji złożonym przez Ideal Standard, dopuścił się naruszenia prawa. Ponadto w jej opinii Sąd naruszył ciążący na nim obowiązek uzasadnienia, nie badając wartości dowodowej wyjaśnień przedstawionych w tym wniosku. Komisja dodaje, że omawiana część zarzutu znajduje poparcie w okoliczności, iż ocena tego samego dowodu w wyroku z dnia 16 września 2013 r., Duravit i in./Komisja (T-364/10, niepublikowanym, EU:T:2013:477) doprowadziła do odmiennego wniosku, to jest potwierdzenia waloru dowodowego wspomnianej tabeli.

48 Zdaniem skarżących w pierwszej instancji odnośna część zarzutu jest niedopuszczalna, gdyż Komisja wnosi do Trybunału o dokonanie ponownego badania dokonanej przez Sąd oceny okoliczności faktycznych i dopuszczalności dowodów. W każdym wypadku wspomniane skarżące uważają, że Sąd zbadał prawidłowo tabelę dotyczącą spotkania AFICS w dniu 25 lutego 2004 r. Podzielają one opinię Sądu, zgodnie z którą Komisja nie przedstawiła żadnego wyjaśnienia mogącego poprzeć wniosek, że przedmiotem owego spotkania były dyskusje antykonkurencyjne.

– Ocena Trybunału

49 Jak przypomniano w pkt 27 niniejszego wyroku, kwestia, czy Sąd przestrzegał przepisów dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego w ramach badania dowodów, na które powołała się Komisja w celu wykazania istnienia naruszenia przepisów prawa konkurencji Unii, stanowi kwestię prawną, która może zostać podniesiona w ramach postępowania odwoławczego. Wynika stąd, że wbrew temu, co utrzymują skarżące w pierwszej instancji, część trzecia zarzutu pierwszego jest dopuszczalna.

50 W odniesieniu do zasadności należy zauważyć, że bezsporne jest, iż z tego względu, że zakaz udziału w praktykach i porozumieniach antykonkurencyjnych oraz sankcje, które grożą podmiotom naruszającym prawo, są powszechnie znane, normalne jest, iż działania, które obejmują te praktyki i porozumienia, mają miejsce poza prawem, że spotkania odbywają się potajemnie, najczęściej w państwie trzecim, a dokumentacja z tym związania jest ograniczona do minimum. Nawet jeśli Komisja odkryje materiały świadczące wyraźnie o bezprawnym nawiązaniu kontaktu pomiędzy podmiotami gospodarczymi, takie jak protokoły spotkań, będą one zazwyczaj jedynie fragmentaryczne i odosobnione, i dlatego często będzie konieczna rekonstrukcja niektórych elementów w drodze dedukcji (zob. wyrok z dnia 7 stycznia 2004 r., Aalborg Portland i in./Komisja, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, pkt 55, 56).

51 W większości przypadków istnienie praktyki lub porozumienia antykonkurencyjnego musi być zresztą wywnioskowane na podstawie szeregu zbieżnych okoliczności oraz poszlak, które rozpatrywane łącznie mogą stanowić, w przypadku braku innego spójnego wytłumaczenia, dowód naruszenia reguł konkurencji (zob. wyrok z dnia 17 września 2015 r., Total Marketing Services/Komisja, C-634/13 P, EU:C:2015:614, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

52 Ponadto należy przypomnieć, że w celu udowodnienia istnienia naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE konieczne jest, by Komisja przedstawiła poważne, dokładne i spójne dowody. Niemniej nie każdy z dowodów dostarczonych przez Komisję musi koniecznie odpowiadać tym kryteriom w odniesieniu do każdego elementu naruszenia. Wystarczy, żeby materiał dowodowy, na którym opiera się ta instytucja, oceniany całościowo, odpowiadał temu wymogowi (zob. wyrok z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 47).

53 W powyższej kwestii w pkt 119 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że z uwagi na to, iż tabela dostarczona przez Ideal Standard w załączeniu do wniosku tej spółki o złagodzenie sankcji nie jest opatrzona datą, iż nie zawiera ona żadnej wskazówki łączącej jej ze spotkaniem AFICS w dniu 25 lutego 2004 r. oraz że nie wymieniono w niej nazw konkurentów lub minimalnych i maksymalnych cen, które mieliby stosować ci konkurenci, nie może ona potwierdzać okoliczności, że w ramach tego spotkania doszło do ustalenia cen.

54 Należy stwierdzić, że postępując w taki sposób, Sąd poddał ową tabelę takim wymogom, że gdyby zostały one spełnione, wspomniana tabela stanowiłaby sama w sobie wystarczający dowód w celu wykazania ustalania cen.

55 Tymczasem Komisja powołała się na ową tabelę tytułem dowodu potwierdzającego. Otóż Sąd, wymagając, by taki dowód zawierał wszystkie elementy wystarczające do wykazania, że na spotkaniu AFICS w dniu 25 lutego 2004 r. doszło do ustalenia cen, nie zbadał, czy dowody, rozpatrywane całościowo, mogły się wzajemnie wzmacniać i naruszył orzecznictwo przedstawione w pkt 50–52 niniejszego wyroku (zob. podobnie wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Salzgitter Mannesmann/Komisja, C-411/04 P, EU:C:2007:54, pkt 44–48).

56 W konsekwencji, bez potrzeby orzekania w przedmiocie pozostałych argumentów podniesionych przez Komisję na poparcie części trzeciej zarzutu pierwszego, należy uznać, że jest ona zasadna.

W przedmiocie części czwartej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

57 W części czwartej zarzutu pierwszego Komisja utrzymuje, że Sąd naruszył ciążący na nim obowiązek uzasadnienia zaskarżonego wyroku, gdyż nie zbadał niektórych dowodów wskazanych w spornej decyzji, potwierdzających oświadczenia spółek Ideal Standard i Roca, w szczególności znajdujących się w aktach sprawy Sądu tabeli miesięcznych zawierających poufne dane liczbowe na temat sprzedaży wymienionych w motywach 572–574 spornej decyzji, jak również oświadczenia pana Lalignégo. Zdaniem Komisji dowody te miały wartość potwierdzającą, ponieważ pokazywały, że kontakty antykonkurencyjne miały miejsce w roku 2004, wzmacniając tym samym wiarygodność oświadczeń złożonych przez spółki Ideal Standard i Roca.

58 Skarżące w pierwszej instancji utrzymują, że część czwarta zarzutu pierwszego jest niedopuszczalna, gdyż w części tej Komisja kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę okoliczności faktycznych. Ponadto podkreślają one, że powołały się na oświadczenie pana Lalignégo przed Sądem wyłącznie w celu wykazania braku spójności między wnioskami o złagodzenie sankcji złożonymi przez Ideal Standard i że owo oświadczenie nie jest w każdym razie istotne dla rozstrzygnięcia sporu.

– Ocena Trybunału

59 Tytułem wstępu, ze względów przedstawionych w pkt 49 niniejszego wyroku, należy oddalić zarzut niedopuszczalności podniesiony przez skarżące w pierwszej instancji.

60 W odniesieniu do zasadności części czwartej zarzutu pierwszego odwołania należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 39 niniejszego wyroku Sąd, z zastrzeżeniem obowiązku przestrzegania ogólnych zasad i przepisów proceduralnych dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego oraz z zastrzeżeniem zakazu przeinaczania dowodów, nie jest zobowiązany do uzasadniania w wyraźny sposób swojej oceny co do wartości każdego z przedłożonych mu dowodów, w szczególności gdy uważa, iż dowody te są bez znaczenia lub nieistotne dla rozstrzygnięcia sporu.

61 Walor dowodowy materiału zgromadzonego w sprawie wchodzi zresztą w zakres swobodnej oceny Sądu, która nie podlega kontroli Trybunału w ramach postępowania odwoławczego, z wyjątkiem przypadków przeinaczenia dowodów przedstawionych Sądowi lub wówczas, gdy z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika istotna nieścisłość ustaleń Sądu (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2015 r., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisja, C-286/13 P, EU:C:2015:184, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

62 W niniejszej sprawie Sąd zbadał w pkt 110–121 zaskarżonego wyroku, czy Komisja udowodniła, że spółki Allia i Produits Céramiques de Touraine uczestniczyły w dyskusjach na temat koordynowania minimalnych cen produktów niższej klasy na spotkaniu AFICS w dniu 25 lutego 2004 r.

63 Otóż w pkt 90 swojej odpowiedzi na skargę w pierwszej instancji Komisja podkreśliła, że oświadczenie pana Lalignégo odnosiło się do zachowania w ramach innej organizacji zawodowej niż AFICS. W ramach niniejszego postępowania odwoławczego Komisja nie twierdzi, że przed Sądem utrzymywała, iż dowód ten powinien zostać uwzględniony jako umożliwiający potwierdzenie oświadczeń spółek Ideal Standard i Roca na temat spotkania AFICS w dniu 25 lutego 2004 r. W tych okolicznościach nie można zarzucać Sądowi, że nie przeanalizował owego dowodu w ramach badania dyskusji, które miały miejsce na tym ostatnim spotkaniu.

64 Natomiast Sąd błędnie nie zbadał, czy znajdujące się w aktach sprawy tabele wymienione w motywach 572–574 spornej decyzji umożliwiały, jak utrzymywała wyraźnie Komisja w pkt 97 i 99 odpowiedzi na skargę w pierwszej instancji, potwierdzenie oświadczeń spółek Ideal Standard i Roca, po tym jak w pkt 117–120 zaskarżonego wyroku uznał, że żaden dowód nie potwierdza wspomnianych oświadczeń, w związku z czym nie stanowią one wystarczającego dowodu antykonkurencyjnego charakteru dyskusji, o których mowa powyżej.

65 Wobec powyższego część czwarta zarzutu pierwszego, w której zarzucono Sądowi, że nie zbadał wartości dowodowej wspomnianych tabel, jest zasadna.

W przedmiocie części piątej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

66 W części piątej zarzutu pierwszego Komisja twierdzi, że Sąd, nie dokonując badania kilku dowodów i stosując zbyt surowe wymogi dowodowe w odniesieniu do dowodów, które rzeczywiście zbadał, nie przeprowadził ich całościowej oceny, do czego jest on zobowiązany zgodnie z utrwalonym orzecznictwem.

67 Zdaniem skarżących w pierwszej instancji, z jednej strony, część piąta zarzutu pierwszego odwołania jest niedopuszczalna w zakresie, w jakim Komisja kwestionuje w niej dokonaną przez Sąd ocenę okoliczności faktycznych. Z drugiej strony, niezbadanie każdego z dowodów, a w szczególności tych, które są pozbawione znaczenia, nie oznacza, że Sąd nie dokonał całościowego badania.

– Ocena Trybunału

68 Po pierwsze, ze względów przedstawionych w pkt 49 niniejszego wyroku, należy oddalić zarzut niedopuszczalności podniesiony przez skarżące w pierwszej instancji.

69 Po drugie, mając na uwadze pkt 43–45, 49–56, 64 i 65 niniejszego wyroku, z których wynika, że Sąd naruszył przepisy mające zastosowanie do postępowania dowodowego, nie zbadał wartości dowodowej niektórych materiałów zgromadzonych w aktach sprawy i nie zweryfikował, czy dowody, badane całościowo, mogły się wzajemnie wzmacniać, należy uznać, że część piąta zarzutu pierwszego jest zasadna.

70 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy uwzględnić częściowo zarzut pierwszy odwołania.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

71 W zarzucie drugim Komisja zarzuca Sądowi, że przyjął sprzeczne wnioski i przedstawił sprzeczne uzasadnienie w zaskarżonym wyroku z jednej strony oraz w wyrokach: z dnia 16 września 2013 r., Roca/Komisja (T-412/10, niepublikowanym, EU:T:2013:444, pkt 198, 239), z dnia 16 września 2013 r., Villeroy & Boch Austria i in./Komisja (T-373/10, T-374/10, T-382/10 i T-402/10, niepublikowanym, EU:T:2013:455, pkt 289, 290), a także z dnia 16 września 2013 r., Duravit i in./Komisja (T-364/10, niepublikowanym, EU:T:2013:477, pkt 324) z drugiej strony.

72 Choć zgodnie z orzecznictwem Trybunału spoczywający na Sądzie obowiązek uzasadniania swych wyroków nie może, co do zasady, obejmować obowiązku uzasadnienia rozstrzygnięcia przyjętego w danej sprawie w porównaniu z rozstrzygnięciem przyjętym w innej rozpatrywanej przez Sąd sprawie, nawet jeśli dotyczy ona tej samej decyzji, Komisja uważa jednak, że okoliczności niniejszej sprawy uzasadniają tytułem wyjątku uchylenie zaskarżonego wyroku. Komisja twierdzi bowiem, że cztery podobne do siebie sprawy dotyczą tej samej decyzji, tych samych motywów tej decyzji oraz tych samych dowodów. Zdaniem tej instytucji sprawy te mogły były zostać połączone do celów wydania wyroku Sądu. W tych okolicznościach zdaniem Komisji, w braku powodów uzasadniających postąpienie w taki sposób, Sąd dopuścił się naruszenia prawa, stwierdzając częściową nieważność spornej decyzji wyłącznie w odniesieniu do jednej ze skarżących w pierwszej instancji.

73 Skarżące w pierwszej instancji twierdzą, że zarzut drugi Komisji jest zbyt ogólny i niedokładny, aby mógł być dopuszczalny. W każdym wypadku nie ma niespójności w zaskarżonym wyroku. Ponadto, gdyby argumenty Komisji zostały uwzględnione, doprowadziłoby to do wydania niekorzystnego dla nich wyroku na podstawie niedopuszczalnych dowodów oraz materiału dowodowego, który nie wchodził w zakres zbioru omawianych dowodów, i to z naruszeniem prawa do obrony, a w szczególności prawa do rzetelnego procesu.

Ocena Trybunału

74 Mając na uwadze stwierdzenia zawarte w pkt 41 i 42 niniejszego wyroku, z których wynika zasadniczo, że Sąd nie mógł odmówić wszelkiej wartości dowodowej oświadczeniom złożonym przez spółkę Roca w ramach jej wniosku o złagodzenie sankcji, opierając się wyłącznie na motywie 586 spornej decyzji,

nie zachodzi potrzeba orzekania w przedmiocie zarzutu drugiego odwołania, opartego zasadniczo na sprzecznym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w porównaniu z wyrokami: z dnia 16 września 2013 r., Roca/Komisja (T-412/10, niepublikowanym, EU:T:2013:444), z dnia 16 września 2013 r., Villeroy & Boch Austria i in./Komisja (T-373/10, T-374/10, T-382/10 i T-402/10, niepublikowanym, EU:T:2013:455), a także z dnia 16 września 2013 r., Duravit i in./Komisja (T-364/10, niepublikowanym, EU:T:2013:477), jako że w zaskarżonym wyroku Sąd nie uznał, iż oświadczenia te pozwalały potwierdzić oświadczenia Ideal Standard i tym samym udowodnić udział spółek Allia i Produits Céramiques de Touraine w dyskusjach na temat cen na spotkaniu AFICS w dniu 25 lutego 2004 r.

75 Jako że części od drugiej do piątej zarzutu pierwszego zostały uwzględnione w całości lub w części, należy uchylić pkt 1 i 2 sentencji zaskarżonego wyroku z tego względu, że po pierwsze, Sąd stwierdził częściową nieważność spornej decyzji, dokonując niekompletnego badania tej decyzji i dowodów, po drugie, doszedł do wniosku, że dowód potwierdzający nie może potwierdzać ustalenia cen na spotkaniu AFICS w dniu 25 lutego 2004 r., po trzecie, nie zbadał wartości dowodowej niektórych dowodów wymienionych w spornej decyzji i znajdujących się w aktach sprawy oraz po czwarte, nie zweryfikował, czy dowody, badane całościowo, mogły się wzajemnie wzmacniać. Odwołanie zostaje oddalone w pozostałym zakresie.

W przedmiocie odwołania wzajemnego

76 Na poparcie odwołania wzajemnego skarżące w pierwszej instancji podnoszą dwa zarzuty wymierzone przeciwko pkt 284–291 zaskarżonego wyroku.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

77 Skarżące w pierwszej instancji utrzymują, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa, nie stosując prawidłowo przepisów prawnych dotyczących dopuszczalności zarzutów i argumentów. W szczególności zdaniem skarżących w pierwszej instancji Sąd błędnie uznał, że argument dotyczący niewystarczającego charakteru pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. jest niedopuszczalny.

78 W powyższym względzie utrzymują one, że niedopuszczalność zarzutu jest bardzo rzadka stwierdzana w orzecznictwie oraz że dojście do takiego wniosku może mieć miejsce tylko wtedy, gdy dany zarzut nie został poparty żadną argumentacją. Tymczasem w ich przekonaniu uzasadniły one ów argument w sposób wystarczający do tego, by Komisja mogła na niego odpowiedzieć, i który mógł spowodować dyskusję na temat tej kwestii na rozprawie, bez możliwości twierdzenia, że jest on zbyt niejasny lub niedokładny.

79 Ponadto skarżące w pierwszej instancji twierdzą posiłkowo, że Sąd nie uzasadnił swojej decyzji, by nie badać tego samego argumentu, stwierdzając, że jest on sformułowany w abstrakcyjny sposób i brakuje mu wymaganej precyzji, aby mógł być dopuszczalny.

80 Ze swej strony Komisja twierdzi, że część pierwsza zarzutu pierwszego opiera się na częściowej lekturze zaskarżonego wyroku, jak również na błędnej koncepcji zakresu oświadczenia Sądu w kwestii niedopuszczalności.

81 W powyższym względzie instytucja ta utrzymuje, że owo oświadczenie odnosi się wyłącznie do pkt 158 skargi wniesionej przez skarżące w pierwszej instancji, który zawierał ogólne twierdzenia co do prezentacji zarzutów wobec skarżących w pierwszej instancji w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., podczas gdy Sąd zbadał co do istoty zarzuty postawione spółce Pozzi Ginori, ze względu na jej udział w spotkaniach organizacji Michelangelo we Włoszech, w pkt 288–290 zaskarżonego wyroku. Nawet gdyby niedopuszczalność rozciągała się na część zarzutu dotyczącego Włoch, jako że Sąd zbadał istotę zarzutu dotyczącego rozpatrywanego naruszenia w tym państwie członkowskim, taka niedopuszczalność byłaby w każdym wypadku bezskuteczna. Zdaniem Komisji wynika stąd, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku jest wystarczające w tym względzie.

– Ocena Trybunału

82 Należy zauważyć, że Sąd przypomniał w pkt 286 zaskarżonego wyroku orzecznictwo, zgodnie z którym sformułowane w abstrakcyjny sposób zarzuty nie spełniają wymogów statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i regulaminu postępowania przed Sądem dotyczących dopuszczalności.

83 W powyższym względzie Sąd doszedł w pkt 287 zaskarżonego wyroku do wniosku, że argument skarżących w pierwszej instancji, dotyczący domniemanego naruszenia przez Komisję ciążącego na niej obowiązku przedstawienia w sposób wymagany prawem zarzutów postawionych tym skarżącym w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., jest niedopuszczalny z tego względu, że został sformułowany w abstrakcyjny sposób i brakuje mu precyzji.

84 Niemniej w pkt 288–290 zaskarżonego wyroku Sąd dokonał weryfikacji zasadności argumentu dotyczącego domniemanego naruszenia przez Komisję ciążącego na niej obowiązku przedstawienia w sposób wymagany prawem zarzutów postawionych w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. spółce Pozzi Ginori ze względu na jej udział w spotkaniach organizacji wieloproduktowej Michelangelo.

85 Należy zauważyć, że w celu udowodnienia swojego argumentu odnoszącego się do nieprawidłowego zastosowania przepisów prawnych dotyczących dopuszczalności zarzutów skarżące w pierwszej instancji starają się zasadniczo wykazać wystarczająco dokładny charakter ich argumentu przedstawionego przed Sądem, dotyczącego niewystarczającego opisu naruszenia popełnionego we Włoszech. Tymczasem, jak wskazano w poprzednim punkcie, zasadność tego argumentu została zbadana przez Sąd.

86 Z całości powyższych rozważań wynika, że część pierwszą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezskuteczną.

W przedmiocie części drugiej zarzutu pierwszego

– Argumentacja stron

87 W ramach części drugiej zarzutu pierwszego skarżące w pierwszej instancji stoją na stanowisku, że Sąd dopuścił się oczywistego naruszenia prawa lub ewentualnie przeinaczenia okoliczności faktycznych, stwierdzając wystarczający charakter pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r.

88 Twierdzą one, że Sąd zastosował błędne kryterium prawne w celu dokonania oceny wystarczającego charakteru informacji, które powinny figurować w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, aby zagwarantować prawo do obrony. W szczególności Sąd błędnie uznał, że wystarczy wskazać, iż „zachowanie antykonkurencyjne” zostało wprowadzone w życie na spotkaniach wymienionych

w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., bez sprecyzowania natury takiego zachowania ani żadnych innych szczegółów. Otóż gdyby Sąd poszedł w ślad za orzecznictwem Trybunału, a w szczególności za wyrokiem z dnia 9 lipca 2009 r., Archer Daniels Midland/Komisja (C-511/06 P, EU:C:2009:433), stwierdziłby nieważność spornej decyzji w odniesieniu do naruszenia w sektorze ceramiki łazienkowej we Włoszech, gdyż w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. nie zostały wystarczająco wskazane szczegóły dotyczące tej części naruszenia, aby móc zagwarantować prawo do obrony skarżących w pierwszej instancji. Zdaniem tych skarżących w zaskarżonym wyroku zostało zastosowane kryterium dotyczące akceptowalnej minimalnej treści pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, które to kryterium nie czyni zadość wymogom dotyczącym zrozumiałego poinformowania o zarzutach zgodnie z art. 6 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”).

89 Posiłkowo skarżące w pierwszej instancji utrzymują, że wniosek Sądu co do wystarczającego charakteru pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., zawarty w pkt 289 zaskarżonego wyroku, stanowi w każdym wypadku oczywiste przeinaczenie treści akt sprawy. Taki wniosek jest ponadto sprzeczny z wnioskiem, do którego doszedł Sąd w wyroku z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449), co do wystarczającego charakteru tego samego fragmentu tegoż pisma w sprawie przedstawienia zarzutów.

90 Komisja podnosi zarzut niedopuszczalności części drugiej zarzutu pierwszego z tego względu, że stanowi on nowy zarzut, który nie został podniesiony w pierwszej instancji. W szczególności zdaniem tej instytucji skarżące w pierwszej instancji utrzymywały przed Sądem, że pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. nie zawiera żadnej wzmianki na temat okoliczności dotyczących organizacji Michelangelo. Tymczasem w stadium postępowania odwoławczego utrzymują one, że dostarczone przez Komisję informacje na temat „charakteru” działań antykonkurencyjnych nie są zawarte w tym piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, co w jej opinii stanowi nowy zarzut.

91 Wspomniana instytucja utrzymuje, że w każdym wypadku omawiana część zarzutu jest bezzasadna. Jej zdaniem decyzja wydawana w wyniku postępowania w sprawie naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE nie musi być dokładną kopią pisma w sprawie przedstawienia zarzutów doręczonego w ramach tego postępowania i obowiązek poszanowania prawa do obrony jest spełniony, gdy w decyzji tej nie zarzuca się zainteresowanym innych naruszeń niż te wskazane w przedstawieniu zarzutów oraz gdy zostały w niej uwzględnione tylko te okoliczności faktyczne, w odniesieniu do których zainteresowani mieli okazję się wytłumaczyć.

92 W odniesieniu do argumentu skarżących w pierwszej instancji, zgodnie z którym Sąd nie zastosował kryterium ustalonego w wyroku z dnia 9 lipca 2009 r., Archer Daniels Midland/Komisja (C-511/06 P, EU:C:2009:433) w celu dokonania oceny ich zdolności do skutecznej obrony, Komisja utrzymuje, że taki argument nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem tej instytucji wspomniany wyrok nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ skarżące w pierwszej instancji nie kwestionują, że wiedziały o ich obecności na spotkaniach, o dacie odnośnych spotkań oraz o dowodach, lecz twierdzą jedynie, że nie miały wiedzy na temat „charakteru działań antykonkurencyjnych”, to jest bardzo niejasnego terminu, który nie pokazuje, dlaczego pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. miałoby być niewystarczające. Instytucja ta zauważa, że działania antykonkurencyjne zostały opisane w pkt 256 i 393–400 tego pisma oraz że skarżące w pierwszej instancji, w ramach swojej odpowiedzi na owe pismo, wykazały, iż rozumiały „charakter” działań antykonkurencyjnych, w związku z czym domniemany niewystarczający charakter pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. nie miał najmniejszego wpływu na postępowanie.

93 O ile argument skarżących w pierwszej instancji dotyczący naruszenia art. 6 EKPC opiera się na założeniu, że pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. nie było wystarczające, o tyle Komisja twierdzi, że między tym pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a sporną decyzją nie ma zasadniczych rozbieżności takiego rodzaju, które mogłyby naruszać ów artykuł.

– Ocena Trybunału

94 Należy zauważyć, że Sąd zbadał w pkt 288-291 zaskarżonego wyroku, czy zawarte w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. elementy odnoszące się do udziału spółki Pozzi Ginori w spotkaniach organizacji Michelangelo umożliwiły skarżącym w pierwszej instancji wykonanie ich prawa do obrony, jako że twierdziły one przed Sądem, iż to pismo w sprawie przedstawienia zarzutów nie zawiera żadnych szczegółów na temat domniemanego antykonkurencyjnego zachowania na spotkaniach organizacji Michelangelo.

95 Mówiąc dokładniej, Sąd wskazał najpierw w pkt 288 zaskarżonego wyroku, że tabela dotycząca spotkań organizacji wieloproduktowej Michelangelo, figurująca w pkt 277 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., świadczy o udziale spółki Pozzi Ginori w spotkaniach owej organizacji, w trakcie których miały miejsce antykonkurencyjne zachowania, oraz że pisemne dowody takich zachowań zostały zawarte w przypisach do tej tabeli. Następnie Sąd zauważył w pkt 289 zaskarżonego wyroku, że przedstawione przez Komisję wyjaśnienia na temat udziału spółki Pozzi Ginori w spotkaniach organizacji wieloproduktowej Michelangelo, nawet jeśli były krótkie, pozwalały skarżącym w pierwszej instancji uzyskać dokładną wiedzę na temat zachowania zarzucanego spółce Pozzi Ginori. Wreszcie także w pkt 289 zaskarżonego wyroku Sąd zwrócił uwagę, że Komisja wskazała w pkt 277 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. charakter zarzucanych działań, ich częstotliwość, dokładną datę ich wystąpienia oraz dowody, jakimi dysponowała. W pkt 290 zaskarżonego wyroku Sąd doszedł do wniosku, że elementy zawarte w tym piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów wystarczały do tego, by umożliwić skarżącym w pierwszej instancji wykonanie ich prawa do obrony.

96 Należy stwierdzić, że skarżące w pierwszej instancji ograniczają się do powtórzenia argumentów podniesionych już przed Sądem i w rzeczywistości dążą do tego, by Trybunał dokonał nowej oceny charakteru pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. Taki argument należy jednak odrzucić jako niedopuszczalny w stadium postępowania odwoławczego (zob. analogicznie wyrok z dnia 12 września 2006 r., Reynolds Tobacco i in./Komisja, C-131/03 P, EU:C:2006:541, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

97 W odniesieniu do dopuszczalności argumentu dotyczącego naruszenia art. 6 EKPC należy zwrócić uwagę, że opiera się on na domniemaniu, iż argument odnoszący się do niewystarczającego charakteru pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. jest dopuszczalny.

98 Z uwagi na to, że po pierwsze, z pkt 96 niniejszego wyroku wynika, iż wspomniany argument jest niedopuszczalny i po drugie, skarżące w pierwszej instancji nie wskazują, w jaki sposób Sąd miałby naruszyć art. 6 EKPC, lecz ograniczają się do powtórzenia w ogólny sposób, że treść pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. nie czyni zadość wymogom tego artykułu, skarżące te dążą zasadniczo do tego, by Trybunał zastąpił ocenę Sądu swoją oceną wystarczającego charakteru tego pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, nie wykazując jakiegokolwiek przeinaczenia okoliczności faktycznych lub dowodów. Otóż taki argument nie jest dopuszczalny w stadium postępowania odwoławczego.

99 W konsekwencji część drugą zarzutu pierwszego należy oddalić jako niedopuszczalną.

100 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy odrzucić zarzut pierwszy odwołania wzajemnego jako częściowo niedopuszczalny i oddalić jako częściowo bezskuteczny.

W przedmiocie zarzutu drugiego

– Argumentacja stron

101 W zarzucie drugim skarżące w pierwszej instancji utrzymują, iż Sąd doszedł do wniosku, że pismo w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. ma wystarczający charakter w odniesieniu do naruszenia w sektorze ceramiki łazienkowej we Włoszech, opierając się na sprzecznym uzasadnieniu w porównaniu z uzasadnieniem przyjętym w wyrokach wydanych w podobnych sprawach oraz że nie uzasadnił odpowiednio zaskarżonego wyroku w tym względzie. Twierdzą one, że ocena tego pisma w sprawie przedstawienia zarzutów w odniesieniu do spotkań organizacji Michelangelo, dokonana w wyroku z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449), pozostaje w sprzeczności z oceną Sądu dokonaną w zaskarżonym wyroku. Zdaniem skarżących w pierwszej instancji pismo w sprawie przedstawienia zarzutów powinno mieć identyczne znaczenie w stosunku do wszystkich adresatów.

102 W każdym wypadku wniosek Sądu jest obarczony niewystarczającym uzasadnieniem, ponieważ nie jest możliwe sprawdzenie powodów, z których ocena poziomu szczegółowości pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. w zaskarżonym wyroku jest odmienna od oceny dokonanej w wyroku z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449).

103 Komisja uważa, że domniemany niewystarczający charakter pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r., w wypadku gdyby został on udowodniony, wynikałby z przeinaczenia treści akt sprawy oraz z uwagi na okoliczność, że skarżące w pierwszej instancji nie wykazały oczywistego przeinaczenia, lecz dążą do tego, by Trybunał zbadał ponownie pkt 288 zaskarżonego wyroku, taki argument jest niedopuszczalny w stadium postępowania odwoławczego.

104 Ponadto w odniesieniu do argumentu skarżących w pierwszej instancji, zgodnie z którym istnieje niespójność między zaskarżonym wyrokiem a wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449), wspomniana instytucja twierdzi, że co do zasady na Sądzie nie ciąży obowiązek uzasadnienia rozstrzygnięcia przyjętego w danej sprawie w porównaniu z rozstrzygnięciem przyjętym w innej sprawie, nawet jeśli sprawy te dotyczyły tej samej decyzji.

105 W każdym wypadku Komisja uważa, że w grę wchodzą różne kwestie w dwóch sprawach z dwóch powodów. Po pierwsze, w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449) chodziło o zinterpretowanie milczenia jako równoważnego z przyznaniem się do działania antykonkurencyjnego, a nie o wystarczający charakter pisma w sprawie przedstawienia zarzutów z dnia 26 marca 2007 r. Po drugie, spółka Pozzi Ginori nie zachowała milczenia w odniesieniu do twierdzeń dotyczących spotkań organizacji Michelangelo we Włoszech, podczas gdy spółka Wabco Europe zachowała milczenie i Sąd musiał zinterpretować znaczenie takiego milczenia. W każdym wypadku Komisja dodaje, że błąd, jaki Sąd popełnił ewentualnie w wyroku z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449), nie uzasadnia rozciągnięcia tego błędu na niniejszą sprawę.

106 Zdaniem Komisji skarżące w pierwszej instancji nie wskazały żadnego dodatkowego dowodu, który dostarczyłyby, gdyby został bliżej określony „charakter działań antykonkurencyjnych" mających miejsce na spotkaniach organizacji Michelangelo. W tych okolicznościach argumenty skarżących w pierwszej instancji są oparte na przypuszczeniach i są pozbawione podstaw, i gdyby stwierdzone zostało naruszenie prawa, nie mogłoby ono doprowadzić do stwierdzenia nieważności spornej decyzji w części, w jakiej dotyczy ona rynku włoskiego.

– Ocena Trybunału

107 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że spoczywający na Sądzie obowiązek uzasadniania swoich wyroków nie może, co do zasady, obejmować obowiązku uzasadnienia rozstrzygnięcia przyjętego w danej sprawie w porównaniu z rozstrzygnięciem przyjętym w innej sprawie, nawet jeśli dotyczy ona tej samej decyzji. W tym względzie Trybunał orzekł już, że jeśli adresat decyzji postanawia wnieść skargę o stwierdzenie jej nieważności, sąd Unii rozpatruje jedynie te elementy decyzji, które dotyczą tego adresata. Natomiast, z zastrzeżeniem szczególnych okoliczności, elementy decyzji dotyczące innych adresatów nie są objęte przedmiotem sporu, który ma rozstrzygnąć sąd Unii (zob. wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Team Relocations i in./Komisja, C-444/11 P, niepublikowany, EU:C:2013:464, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo).

108 Wobec powyższego należy oddalić argument skarżących w pierwszej instancji oparty na rzekomej sprzeczności zaskarżonego wyroku z wyrokiem z dnia 16 września 2013 r., Wabco Europe i in./Komisja (T-380/10, EU:T:2013:449).

109 Wynika stąd, że zarzut drugi odwołania wzajemnego należy oddalić jako bezzasadny.

110 W konsekwencji odwołanie wzajemne powinno zostać oddalone w całości.

W przedmiocie skargi do Sądu

111 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jeśli odwołanie jest zasadne, Trybunał uchyla orzeczenie Sądu. Może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala, lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

112 Zważywszy, że Sąd nie przeprowadził kompletnego badania dowodów, stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia.

113 Wobec powyższego należy skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

W przedmiocie kosztów

114 Jako że sprawa musi zostać skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd, rozstrzygnięcie o kosztach niniejszego postępowania odwoławczego nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

1) Punkty 1 i 2 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 września 2013 r., Keramag Keramische Werke i in./Komisja (T-379/10 i T-381/10, EU:T:2013:457) zostają uchylone.

2) Odwołanie zostaje oddalone w pozostałym zakresie.

3) Odwołanie wzajemne zostaje oddalone.

4) Sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd w odniesieniu do części wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 września 2013 r., Keramag Keramische Werke i in./Komisja (T-379/10 i T-381/10, EU:T:2013:457), która zostaje uchylona niniejszym wyrokiem.

5) Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Podpisy